No. 20. Donderdag 14 Mei 1914. 14de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST": TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7 HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Het Toerisme in Ned.-Indië. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Litt.-overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Naamlijst van nieuw toegetreden leden. — Officieele Berichten.

Het Toerisme in Ned.-Indië.

Het toerisme in Ned.-Indië is in de laatste tien jaren ontegenzeggelijk sterk toegenomen. Niet alleen dat soms scheepsladingen vol van wereld rondtrekkende Amerikanen aan wal werden gezet, maar meer en meer hoort men ook van enkele personen, waaronder gelukkig ook Nederlanders — hoewel nog lang niet genoeg — die een reisje gaan maken naar den N.-I. Archipel, hetzij puur uit belangstelling, om studie te maken of alleen om te genieten van weelderige Oostersche natuur en uitheemsche indrukken, hetzij om tegelijkertijd familieleden en vrienden te bezoeken.

Zekerlijk is Indië door het al sneller en gemakkelijker worden der reis er heen, al nader en nader tot ons gekomen, maar ongetwijfeld heeft ook de werkzaamheid der „Vereeniging Toeristenverkeer" te Weltevreden er niet weinig toe bijgedragen het aantal bezoekers der Sunda-eilanden te doen toenemen.

Het Dagelijksch Bestuur dier Vereeniging, bestaande uit de heeren: H. E. Beuker, Voorzitter, Jhr. J. H. Cornets de Groot, Penningmeester, G. J. C. A. Pop, T. P. Baart de la Faille, H. M. van Straaten, Lid-Secretaris, bericht dan ook het jaarverslag over 1913 met te vermelden, dat het jaar 1913, waarin het vijfjarig bestaan werd herdacht, een buitengewoon gunstig jaar is geweest.

Niet alleen dat de gemiddelde jaarlijksche toename van het aantal Toeristen, zijnde een duizendtal, zich weer herstelde, maar ook hetgeen wij verleden jaar aan toename verloren hadden, werd dit jaar ruimschoots ingehaald.

Onze statistiek, die wel altijd het minimum zal blijven aanwijzen, maar die toch door practische ervaring hoe langer zoo nauwkeuriger wordt, geeft thans het navolgende overzicht:

1908	Aantal	Toeristen	208		
1909	id.	id.	1007	Toename	799
1910	id.	id.	1936	id.	929
1911	id.	id.	3269	id.	1333
1912	id.	id.	3684	id.	415
1913	id.	id.	5579	id.	1895

De laatste jaarlijksche toename, 1895 Toeristen bedragende, de grootste die wij ooit gehad hebben, is wel het beste bewijs dat de invloeden ten kwade, welke verleden jaar zoo belemmerend hebben gewerkt, grootendeels zijn verdwenen of beter gezegd, dat de Toeristen aan die invloeden zijn gewend geraakt en er niet meer om geven.

Ook op ons Bureau hebben wij dit praktisch ervaren. Vroeg men ons verleden jaar in de eerste plaats naar den toestand van pest, pokken en cholera, langzamerhand is dit gesleten en nu spreekt bijna niemand er meer over.

Klachten over de Toelatings ordonnantie komen nog slechts sporadisch voor, waartoe ongetwijfeld veel heeft bijgedragen de welwillendheid van de Immigratie Bureau's om aan de enkele Toeristen, welke nog een ontschepingsbewijs behoeven, tegelijkertijd aan boord een Toelatingskaart uit te reiken. Door deze activiteit van de Ambtenaren is weder een onaangename formaliteit vervallen.

Ook het sluiten van den vrede in de Balkanstaten heeft blijkbaar een gunstigen invloed gehad op het wereldverkeer en wat in het bizonder Java betreft, mogen wij ongetwijfel als een groote aanwinst voor het verkeer noemen, het in de vaart brengen van de prachtige passagiersschepen Melchior Treub, Tasman en Houtman, waardoor de Koninklijke Paketvaart Maatschappij de verbinding van Java met Singapore en Australie zoo flink heeft verbeterd.

Ook de spoorwegen, de vervoermiddelen, de automobielen en bovenal de steeds doorgaande verfraaiing en verbetering der Hotels, hebben blijkbaar veel bijgedragen tot den trek naar Java; men kan dan ook gerust zeggen, dat in den laatsten tijd bij het reizen van Toeristen over Java, alles even coulant gaat.

Over elk duizendtal Toeristen, dat den Archipel bezoekt, zijn de nationaliteiten als volgt verdeeld,

Engeland, Canada, Britsch Indië, FMS., SS., Hongkong, enz.	345
Noord- en Zuid-Amerika, Philippijnen, Hawai, enz.	156
Australië, Tasmania en Nieuw Zeeland	136
Duitschland	125
Frankrijk	52
Holland	51
Twijfelachtig	35
Oostenrijk-Hongarije	22
Japan	15
Rusland	13
Zwitserland	10
België	7
Zweden	7
Italië	5
Portugal	4
Denemarken	3
Turkije	3
Siam	3
Noorwegen	2
Zuid Afrika	2
China	2
Spanje	1
Balkanstaten	1
Totaal	1000

Ook uit deze statistiek blijkt, wat overal in de wereld als vaststaande wordt aangenomen, dat de Engelsche natie de reizende natie is bij uitnemendheid. Laten wij enkele Spaansch sprekende Toeristen uit Zuid-Amerika buiten beschouwing en voegen wij Engelschen, Amerikanen en Australiers te samen, dan blijkt, dat de zoogenaamde „English-speaking world" bijna 64 pCt. levert van de Toeristen, die onzen Archipel bezoeken. Dit is een doorslaand bewijs voor de juistheid onzer zienswijze om al onze Reclames, Gidsen en publicatiën uitsluitend te stellen in de Engelsche taal.

Nu het aantal en de nationaliteiten der Toeristen vrij nauwkeurig konden worden nagegaan, kwam het er op aan ook te begrooten in hoeverre het Toeristenverkeer beantwoordt aan het bereiken van één onzer doeleinden, d.i. het bevorderen van de welvaart van Java.

Een zeer groot aantal reisplannen door ons Bureau opgemaakt en door de Toeristen gevolgd, stelde ons daartoe in staat en zoo konden wij becijferen den gemiddelden duur van het verblijf in den Archipel en de gemiddelde uitgaven voor hotels, treinen en het maken van tochten. Bovendien leverden de Toelatingskaarten voldoende gegevens om te berekenen in hoeverre er gebruik was gemaakt van de Nederlandsche Stoomvaart Maatschappijen en zoo komen wij volgens een zeer matig gemiddelde tot een bedrag van 600 Gulden per Toerist, de passagegelden bovengenoemd inbegrepen.

Hierbij is geen rekening gehouden met verteringen, inkoopen, automobieltochten, het aanleggen van verzamelingen, het organiseeren van jachtpartijen, enz. en dit zal dan ook wel de reden zijn, waarom ons gemiddelde zoo ver blijft beneden bijv. Japan, waar men de uitgaven van iederen Toerist taxeert op 750 Yen of ruim 900 gulden.

Volgens het door ons becijferd gemiddelde beteekende het Toeristenverkeer in 1913 een buitengewone inkomst voor Java van ruim $3\frac{1}{4}$ millioen gulden, hetgeen grootendeels als extra bate mag worden aangemerkt.

Neemt men hierbij in aanmerking dat onze exploitatiekosten over datzelfde jaar 29000 gulden hebben bedragen, dan is het bovenstaand financieel resultaat bereikt met opoffering van nog niet 1 pCt.

* * *

Nu Java door het toenemend gebruik van automobielen meer en meer is afgereisd, bestaat er een neiging om ook de Buitenbezittingen te gaan bezoeken en het Bureau van Vreemdelingen-verkeer wordt dan ook herhaaldelijk

om inlichtingen geraadpleegd. Secretarissen der Vereeniging maakten onderzoekingsreizen daartoe en deelen hun totaal indrukken voor elk Gewest afzonderlijk mede:

De Residentiën Palembang en Benkoelen bereist men het gemakkelijkst met de hekwielstoomers der Koninklijke Paketvaart Maatschappij van Palembang uit en verder per aansluitende Gouvernements autodienst naar Benkoelen, of omgekeerd. Beide diensten zijn goed en betrouwbaar; zij hebben billijke tarieven en zij stellen in staat tot een behoorlijke kennismaking met land en volk.

In de Residentie Palembang is langs de bovengenoemde route niet veel natuurschoon, in Benkoelen daarentegen wèl; de wegen zijn bizonder goed, zóó opvallend dat zij zelfs een attractie vormen. Het Binnenlandsch Bestuur geeft zich voor wegen, wegwijzers, verkeersmiddelen enz. veel meer moeite dan op Java.

Het Hotel Palembang is aanbevelenswaardig, het Hotel Alex in Benkoelen is zeer middelmatig; verder is men geheel aangewezen op Pasanggrahans, die echter zonder uitzondering goed zijn en die behoorlijk worden beheerd en gecontroleerd. Waar een pasanggrahan noodig kan zijn, zal men ook een goede aantreffen, met een kleinen voorraad dranken en levensmiddelen, zoodat men het gemis aan Hotels in het geheel niet voelt, te meer daar men een particulieren Reiziger geen moeielijkheden in den weg legt en men overal g a s t v r i j wordt ontvangen.

In Padang en de Padangsche Bovenlanden valt op hotelgebied nog veel te verbeteren, doch de toestanden zijn in ieder geval zóó, dat zij niemand behoeven terug te houden van een bezoek aan dit zeldzaam schoone land.

De Sumatra Staatsspoor onderhoudt een flinken en goed georganiseerden dienst, wegen en verkeersmiddelen zijn ook hier uitstekend in orde en beter dan op Java, doch indien men wil doorreizen in Noordelijke richting naar Tapanoeli begint al dadelijk het gesukkel met de Pasanggrahans. Weliswaar zijn deze zeer goed ingericht en worden zij ook goed beheerd, maar het Binnenlandsch Bestuur belet niet dat Gouvernements logé's de Pasanggrahans aan hun bestemming onttrekken, door er met niet doortrekkende Ingezetenen voor hun genoegen te gaan logeeren of te gaan picniccen. Daardoor vindt een doortrekkend reiziger de kamers bezet en hij moet òf in een hok slapen, òf trachten bij een Inlander een onder dak te vinden, wat meestal nog onaangenamer is.

De Residentie Tapanoeli is wat natuurschoon, bevolking en klimaat betreft, een bezoek overwaard. Er is kort geleden een goede verbindingsweg gereed gekomen tusschen Fort de Kock en Sibolga, welke een groot gedeelte van de Residentie doorsnijdt.

Als nog enkele in aanbouw zijnde bruggen gereed zullen zijn en als het nieuwste gedeelte nog wat zal zijn ingereden, kan het geheele traject met auto's worden afgelegd. Hierdoor zou dit opkomend cultuurland in het verkeer van vreemdelingen kunnen worden opgenomen, ware het niet dat het beheer en het toezicht op de Pasanggrahans, met een enkele uitzondering, zeer veel te wenschen overlaten.

Het zijn meest vroegere Controleurs woningen, dus zij zijn goed ingericht en mooi gelegen, maar er is bijna nooit iets te krijgen en de mandoers, die onvoldoende betaald worden, gaan elders werken en laten alles over aan een heerendienstplichtige, die van niet de minste hulp is. Het tida ada en tida boleh systeem viert hoogtij en men ontmoet bijna overal verwaarloozing en vervuiling. Voegt men hierbij dat men meestal zelf voor voeding moet zorgen en dat een particuliere Reiziger door het Binnenlandsch Bestuur niet dan schoorvoetend wordt toegelaten, dan blijkt voldoende, dat aan een ieder moet worden afgeraden, te gaan reizen in de Residentie Tapanoeli.

Atjeh en Onderhoorigheden bezit weinig natuurschoon, wanneer men zich beperken moet tot de gewone route langs de kust van Oeleë-Lheuë tot Koeala Simpang. Voor Ingezetenen en vooral voor hen, die het land in den vroegeren oorlogstoestand gekend hebben, is een bezoek wel interessant om de reusachtige veranderingen in land en volk te observeeren.

De dienst der Atjeh-Stoomtram is flink en coulant en er is zeer goed voor buffetten en maaltijden gezorgd. De wegen zijn, voor zoover zij gereed zijn, goed in orde, terwijl Hotels en Pasanggrahans heel behoorlijk beheerd worden.

Gevaar of onveiligheid bestaat er voor den gewonen Toerist niet.

De verbinding van het eindpunt der Atjeh-Stoomtram te Koeala Simpang, met het beginpunt der Deli-Spoor te Pangkalan Brandam geschiedt per kar tot Salahadji en van daar per boot door de Aroe baai, doch het is een slecht ingerichte en onbetrouwbare dienst. Nu echter de brug over de Tamiang rivier gereed is, zal de aansluiting van de Atjeh-Stoomtram aan de Deli-Spoor een groote verbetering tot stand brengen in de verbinding van Atjeh en Sumatra's Oostkust.

Medan, Deli en het Tobameer. Dit gedeelte van Sumatra's Oostkust is voor den Bezoeker zeer interessant, vooral gedurende de maanden, welke gunstig zijn om de tabakscultuur in vollen gang te zien.

Hotels, wegen en verkeersmiddelen zijn goed in orde, en de Deli-Spoor onderhoudt zijn coulanten en goed georganiseerden dienst.

Omtrent de Pasanggrahans bestaat een strenge order, dat niemand mag worden toegelaten zonder schriftelijke vergunning van het Binnenlandsch Bestuur en dit veroorzaakt aan Reizigers groote last, omdat de Ambtenaren, indien zij niet afwezig zijn, toch slechts gedurende enkele uren van den dag te spreken zijn te krijgen. Heeft men echter zoo'n vergunning eenmaal, dan behoeven de Pasanggrahans verder niet af te schrikken.

Het Tobameer is zeer mooi, vooral door het reusachtige; de wegen en verkeersmiddelen er heen zijn voldoende, maar de vaart over het meer is nog hoogst gebrekkig.

Bali en Lombok. Deze eilanden zijn een bezoek van Toeristen overwaard en wat natuurschoon betreft behoeft vooral Bali niet onder te doen voor Java. Land en volk zijn zeer interessant; wegen en pasanggrahans zijn zeer goed in orde en er wordt hard aan gewerkt voor zoo ver zij nog niet gereed zijn. De verkeersmiddelen moeten nog uitgebreid worden, maar ook die zijn flink in opkomst en het Binnenlandsch Bestuur is buitengewoon behulpzaam en gastvrij tegenover de Bezoekers.

* * *

Daar er onder de lezers van ons Weekblad en hunne kennissen stellig ook nu en dan personen zijn die zelf een pleizier- of studiereis naar N. I. willen ondernemen, dan wel anderen daartoe kunnen opwekken, leek 't ons nuttig hen op dit een en ander attent te maken.

Uit de O. I. Mail.

De Pest.

Te Karang Pilang bij Sepandjan is het eerste pestgevel geconstateerd. Te Malang zijn vier inlanders uit één gezin door longpest aangetast en overleden. Door de gevangenis te Soerabaja werd afgeleverd het eerste zeil voor de ontzwaveling van pesthuizen in het Malangsche. Het impregneeren geschiedt hier beduidend vlugger dan destijds te Tjepoe, zoodat de gevangenis in staat is, dagelijks tot 40 stukken zeildoek te impregneeren, waarvan dan van 2 tot 3 zeilen kunnen worden gemaakt.

De hoofdinspecteur van den geneeskundigen dienst, de heer De Vogel, die onlangs het werk aan bedoelde zeilen in de gevangenis bezichtigde, gaf daarover zijne tevredenheid te kennen. De zeilen moeten beter zijn dan de particuliere industrie ze kan leveren, deelt de „Nwe Soer. Ct. mede.

De Malangsche Chineezen hebben een vergadering belegd om met het comité der pestbestrijding samen te werken.

* * *

De „Sumatra Post" wijst erop, dat de heer dr. B. Schwarzwald te Palopo, die onlangs in de „Wiener Klinische Wochenschrift" de Oostenrijksche artsen waarschuwde tegen het aangaan van een verbintenis voor de pestbestrijding in Nederlandsch-Indië, omdat er, volgens zijn bewering, buitenlandsche geneesheeren worden achtergesteld bij de Nederlandsche en zij buitendien door hun Nederlandsche collega's oncollegiaal behandeld worden, niet is een particulier geneesheer, doch officier van gezondheid en dus deel uitmaakt van het Nederl.-Indische leger.

„Deze officier nu — schrijft het blad — belemmert de moeilijke pestbestrijding in Nederl.-Indië door in een buitenlandsch blad de pogingen, die de regeering aanwendt om in Europa hulp te vinden tegen de pest, te dwarsboomen. Dit doet hij op grond van zekere grieven. Nu is 't waar, dat reeds meermalen door geneesheeren van vreemde nationaliteit geklaagd is over een oncollegiale bejegening van de zijde der Nederlandsche confrères. Laat ons aannemen, dat de klacht gegrond is — dan nog beëvoort een protest daartegen in Indië thuis, en niet daarbuiten, en geeft het zeker geen pas, in Europa zulke grieven uit te spelen om het gouvernement te dwarsboomen. Indien dr. Schwarzwald meent dat hij hier op onrechtmatige wijze achtergesteld wordt bij collega's, behoort hij die grief te opperen bij de Nederlandsch-Indische regeering en nergens anders. Het gaat niet aan, dat een ambtenaar of officier in het buitenland ageert tegen het Nederlandsch-Indisch gouvernement. En zeer zeker verwacht men van een dokter niet, dat hij stemming maakt tegen pogingen der Indische regeering, om een zoo ernstig kwaad als de pestepidemie te bestrijden."

Tegen het opium.

In de „Javasche Courant" van Donderdag zijn opgenomen de statuten der als rechtspersoon erkende vereeniging „Anti-opiumgenootschap", welke gevestigd is te Medan en zich ten doel stelt het gebruik van opium als genotmiddel in het algemeen en in de residentie Oostkust van Sumatra in het bijzonder te bestrijden. Dit doel tracht zij te bereiken door het uitgeven van geschriften, door huisbezoek en persoonlijke overreding en voorts door het aanschaffen en zoo goedkoop mogelijk verkrijgbaar stellen van medicijnen, doch niet anders dan op recept van een geneesheer.

De oprichting van deze blijkbaar op initiatief van Chineezen in het leven geroepen vereeniging, waarvan een ieder lid kan zijn, die den leeftijd van 18 jaren heeft bereikt, valt toe te juichen.

Bekend is dat met ingang van 1 April 1912 te Oostkust van Sumatra de opiumregie is ingevoerd. Om zich een denkbeeld te vormen van het enorme opiumverbruik in dat gewest, vermelden wij dat het laatste jaar voor de invoering der regie, het recht tot verkoop van opium in het klein niet verpacht werd, maar ondershands wedr afgestaan voor een som van ƒ 2.280.000 (van 1 April 1911—1 April 1912).

Voor de ontwikkeling van Borneo.

Naar „De Javabode" vernam bestaat er plan tot het instellen van een onderzoek naar de levensvatbaarheid van spoor- of tramwegen in de residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

De poenale sanctie.

Naar de „Sumatra-Post" verneemt, is het ambtelijk dossier, dat „de bundel-Van Blommestein" kan worden genoemd, door een der jongere ambtenaren der Algemeene Secretarie thans op zoodanige wijze geëxcerpeerd, dat men een handig en leesbaar overzicht heeft gekregen van het voor en tegen der Blommensteinsche theorieën. Dit stuk is nu „in rondlezing" bij den Raad van Indië, en aan de hand ervan zal een praktische arbeidsregeling voor Sumatra's Oostkust worden getroffen, welke, al aansturend op vrijen arbeid, voorloopig rekening houdt met onafwijsbare eischen der praktijk.

Alvorens zulk een regeling wordt ingevoerd, zal nog overleg worden gepleegd met eenige vertegenwoordigers der particuliere nijverheid hier ter kuste. Al wat op een heropening van den „papieren strijd" lijkt, zal echter vermeden worden.

De H. B. S. te Bandoeng.

De „Loc." deelt mede, dat men er tot dusver niet in geslaagd is te Bandoeng een gebouw te vinden, waarin de H.B.S tijdelijk zal kunnen worden ondergebracht. Van het plan echter om deze school op 1 Juli 1915 te openen is nog niet afgezien.

Door het comité van actie voor de stichting van een H. B. S. te Bandoeng was, naar bekend, voor dat doel een terrein beschikbaar gesteld, gelegen aan den Dagoweg. Dezer dagen is besloten van dat aanbod geen gebruik te maken, wegens de minder gunstige ligging van het terrein, dat van de Riouwstraat te bereiken is langs een smallen, ongeveer 500 meter langen, min of meer steilen weg.

De H. B. S. zal gebouwd worden op het daarvoor reeds eenige jaren geleden gereserveerd stuk gouvernementsgrond aan de Billitonstraat tegenover het in aanbouw zijnd departement van oorlog, dus meer in het centrum der stad nabij het Insulindepark.

Niet juist.

In eenige Chineesche bladen, o.a. in de „Perniagaän", vindt men eenige mededeelingen betreffende het bezoek, dat de heer B. A .J. van Wettum heeft gebracht aan Semarang, waar hij met verschillende bestuursleden van onderscheiden Chineesche vereenigingen een bijeenkomst heeft gehad.

Het doel van deze bijeenkomst was, volgens de „Perniagaän", bespreking van het voorstel van den heer Van Wettum namens de regeering, om de scholen, opgericht door de Tiong Hoa Hak Tong, over te nemen.

Dat is absoluut onjuist, schrijft de „Java-Bode".

De heer Van Wettum heeft als ambtenaar voor Chineesche zaken ook Semarang onder zijn ressort gekregen en hij wenschte nu te weten, hoe de toestanden te Semarang onder de Chineezen waren en welke wenschen zij hadden. Hij verzocht daarom den kapitein der Chineezen, waar hem de tijd ontbrak om met de bestuursleden der verschillende vereenigingen afzonderlijk te beraadslagen, een bijeenkomst bijeen te roepen van alle bestuursleden der Chineesche vereenigingen.

Dat is geschied. Op de bijeenkomst zijn wel tal van Chineesche zaken besproken, maar van overneming der bovenbedoelde scholen was en is geen sprake.

Chineesch op de Hollandsch-Chineesche scholen.

Op de Hollandsch-Chineesche scholen is het Chineesch onder het leerplan opgenomen; onderwezen zal worden in het Mandarijnsch.

PERSONALIA.

De landvoogd niet naar Deli?

Gouverneur-Generaal Idenburg heeft van zijn voornemen om een bezoek aan Deli te brengen afgezien, nu het definitief vaststaat, dat Z.-Exc. in den loop van dit jaar nog de landvoogdij nederlegt, zoo schrijft de „Sumatra-Post".

Mr. P. H. Fromberg.

Donderdag 16 April zal van zijn tijdelijk verblijf op Java naar Nederland terugkeeren mr. P. H. Fromberg, die hier een klein halfjaar heeft doorgebracht en dien tijd benut heeft om kennis te nemen van den tegenwoordigen stand der Chineesche beweging op Java. (Java-Bode).

V. S. T. P.

Als candidaat voor het presidium van de Semarangsche Vereeniging van Spoor- en Tramwegpersoneel bij het aanstaand vertrek van den onderwijzer De Hollander wordt door vele afdeelingen genoemd de spoorman Van den Stroom, terwijl de heer Sneevliet redacteur van het orgaan wordt.

Javasche Bank.

De directie deelt mede, dat de heer L. von Hemert is benoemd tot waarnemend agent van het agentschap te Padang in de plaats van den heer A. E. Simon Thomas, aan wien buitenlandsche verlof werd verleend.

Ontslag gevraagd.

De tijdelijk ter beschikking van den dir. B. O. W. gestelde bouwkundig ingenieur E. J. L. Ghijsels, vroeger roimeester bij de gemeente Batavia, heeft ontheffing verzocht van zijne terbeschikkingstelling.

De heer Ghijsels zal zich aldaar vestigen als particulier architect.

„H. J. Lovink en het beleid van het Departement van Landbouw".

Onder dezen titel een sterk afbrekende critiek als hoofdartikel in „De Javabode" van 9 April j.l. door S. Ritsema van Eck, houtvester te Bondowoso. Schrijver is wegens zijn indisciplinair optreden een maand geschorst.

Volgens telegram aan de Nederl. bladen is de heer Lovink van plan zijn ontslag te nemen als Dir. van Landbouw in N.-I. en eerlang over San Francisco de terugreis naar Nederland te aanvaarden.

Suriname.

In ons nummer van 19 Maart namen wij uit het verslag over 1913 van den Koninkl. W. I. Maildienst de passage over, die handelde over de mislukking van de pogingen eener Amsterdamsche combinatie om het vervoer van Surinaamsche bacoven naar Nederland in handen te nemen:

„Deelneming van de United Fruit Company, 't lichaam, dat den handel in bananen vrijwel beheerscht, wordt echter een vereischte geacht. Toen deze maatschappij mededeelde, dat zij niet opnieuw kapitaal in Suriname wenschte te wagen, moest van de zaak worden afgezien."

Naar aanleiding hiervan schrijft „Suriname" van 14 April:

„Dit bericht houdt een groote teleurstelling in. Het beteekent niet veel minder dan dat de plannen van de Amsterdamsche combinatie opgegeven worden."

Het blad vervolgt dan:

„Zijn onze particuliere inlichtingen juist, dan moet de U. F. C. zelfs verklaard hebben, dat uitvoer van bacoven uit Suriname door haar als eene oorlogsverklaring zal beschouwd worden. M.a.w. dat zij dergelijke pogingen met kracht zal bestrijden.

De zaak is deze.

De U. F. C., wier Gros Michel aanplantingen in Centraal-Amerika grootendeels te gronde gericht zijn door de Panamaziekte, heeft ook daar de cultivaties in de Congo-varieteit omgezet. En nu is deze bacovensoort niet „marketable" in de Ver. Staten; zij is er niet gewild, zoodat de Company voor den afzet van het product harer duizenden H.A. groote Congo-aanplantingen zich naar de Europeesche markt moet wenden. Blijkbaar wil zij ook die markt zooveel mogelijk beheerschen. Waar zij een vriendschappelijke samenwerking met het Amsterdamsche consortium heeft geweigerd, ligt het voor de hand, dat zij alles zal in het werk stellen om de Rotterdamsche combinatie afbreuk te doen. Deze zal dus een zwaren strijd te strijden hebben.

„Wij hebben al vroeger gewezen op de onvoldoendheid van het kapitaal dat beschikbaar wordt gesteld, n.l. 5 maal ƒ 100.000. De ongunstige omstandigheden, waaronder de onderneming der combinatie, met de scherpe concurrentie der U. F. C. tegenover zich, komt te verkeeren, zal ongetwijfeld dit kapitaal spoedig doen opraken. Als dit geschied is, dan zal de door de combinatie op te richten naamlooze vennootschap wel liquideeren, want uitgifte der verdere seriën van het aandeelen-kapitaal zal, naar te voorzien is, geen succes hebben na mislukking tengevolge van den strijd met een zoo machtig lichaam als de U. F. C. En dan zijn de planters in Suriname nog verder van huis dan nu.

„Wij moeten dus nogmaals aan de planters den ernstigen raad geven, er op aan te dringen, en daaraan vast te houden, dat de beide machtige firma's: van Nievelt Goudriaan en Wambersie Zonen — die niet zelve de onderneming zullen drijven, maar daarvoor een speciale naaml. vennootschap gaan oprichten — zich op de een of andere wijze verbinden, den een of anderen waarborg te geven, dat de onderneming niet halverwege zal worden losgelaten, maar tot het eind toe doorgezet. De Maatschappij zal daartoe zich garant moeten stellen voor de eventueele storting der overige 3 der 5 seriën van het voorgespiegelde aandeelen-kapitaal. Dezen eisch moeten de planters stellen als een conditio sine qua non, als de

onvermijdelijke voorwaarde voor het sluiten van het contract, dat, naar het zich verluidt, in concept hier al is ontvangen."

Zijn de particuliere berichten van het blad juist, dan mogen wij wel aannemen, dat de stemming van de U. F. C. ook aan de Rotterdamsche combinatie bekend zal zijn. En dan moeten wij het zeer toejuichen, dat het energieke, vooruitstrevende Rotterdam den strijd tegen de Amerikanen wil aanbinden. Hoe zwaar de strijd ook zijn zal, toch houden wij de nederlaag van de Amerikaansche trust voor mogelijk, zoo het geheele Nederlandsche volk aan den strijd deelneemt en weigert andere dan Surinaamsche bacoven te eten. Een boycott dus van de overmoedige trust. In zijn artikel in „De Gids" van Juni 1913, „De pisangs van de West", sprak Prof. D. van Blom van „het nog niet genoeg bananen etende Nederland".

Wil men den strijd met succes voeren, dan moeten wij in het bananen-eten Engeland en de Vereenigde Staten trachten te evenaren of voorbij te streven. Ook kinderen kunnen in dezen strijd een mondje meehelpen. Hier hebben we nu eens een oorlog, die de algemeene gezondheid ten goede zal komen!

* * *

Onze lezers zullen zich het door ons eenigen tijd geleden besproken bericht van de „Matin" herinneren, waarin sprake was van de uit Cayenne naar Suriname gevluchte bannelingen. „De West" van 14 April, het stuk in de „Matin" besprekende, teekent daarbij aan:

Het spreekt vanzelf, dat de voorstelling hierboven gegeven, onjuist is, ook ten aanzien van de woorden, die de „Matin" den gouverneur in den mond legt. Aan „De Surinamer", die zich voor inlichtingen ten Gouvernementshuize vervoegde, werd dan ook medegedeeld, dat de correspondent het onderhoud onjuist had weergegeven. Voor zoover ons bekend, worden alle déportés, die in de kolonie worden opgepakt, teruggestuurd naar Fransch Guyana. Heeft een déporté, alvorens door de politie te worden opgemerkt een emplooi gevonden, dan wordt, meenen wij, gewoonlijk gewacht tot zich een of ander feit voordoet.

* * *

Verschenen is het jaarverslag van de „Surinaamsche Bank" over 1913. Als gewoonlijk bevat het verslag een schat van gegevens over den economischen toestand der kolonie, die men elders te vergeefs zou zoeken. De verslagen dezer instelling, die nu welhaast haar halve eeuwfeest zal vieren, bevatten de economische geschiedenis der kolonie gedurende de laatste 50 jaren. De directie zou aan allen, die belang stellen in Suriname, een grooten dienst bewijzen, wanneer zij er toe kon besluiten, aan de hand van de verslagen, een gedenkboek uit te geven.

Onze ruimte gedoogt niet veel aan te halen uit het verschenen verslag. Hier volge slechts het „algemeen overzicht", waarmede de beschouwingen aanvangen:

„Voor den oppervlakkigen beschouwer maakte de kolonie in 1913 geen ongunstigen indruk. Men gaf geld uit voor uiterlijk aanzien, voor genoegen en voor gemak. Het uiterlijk der woningen stak door behoorlijk onderhoud gunstig af bij wat vroeger wel te zien was; drie kinematografen gaven geregeld voorstellingen en werden bezocht en het aantal automobielen breidde zich uit. Door een en ander kwam tot uiting, dat de bevolking evenals elders hare levenseischen op een hooger peil ging stellen.

Mogen die grootere uitgaven nog niet door den tegenwoordigen toestand worden gewettigd, het verschijnsel kan prikkelen tot krachtsinspanning en ijver, waaraan het in de kolonie ook wel hier en daar ontbreekt. De bevolking heeft nog te veel moeite om hare geldelijke verplichtingen na te komen......

Zoolang de landbouw, de hoofdbron van bestaan in de kolonie, nog in moeilijke omstandigheden verkeert, zal de malaise blijven voortduren. Op goud- en balata-industrie alleen kan men zijn hoop voor de toekomst niet bouwen, evenmin als op één enkel landbouwproduct. Eerst wanneer in de kolonie verschillende cultures tegelijk en te zamen worden gedreven in een bedrijf, dat op wetenschappelijken grondslag berust, zullen de winsten niet uitblijven en zal het evenwicht weder hersteld kunnen worden en de kolonie tot bloei kunnen geraken, ondanks den beweerden achterstand der bevolking in ontwikkeling en beschaving, waaromtrent in den laatsten tijd, bijv. in de Tweede Kamer, zeer overdreven voorstellingen zijn geuit.

Er zijn reeds lichtpunten aan te wijzen.

De koffiecultuur belooft zeker in de naaste toekomst een der belangrijke cultures te worden.

De bacovencultuur zal, naar het zich laat aanzien, opnieuw worden ter hand genomen.

En ook de cacaocultuur geeft aanleiding tot goede verwachtingen.

Niettegenstaande den nog gedrukten toestand van handel en industrie, kwamen er in 1913 niet veel faillissementen of vrijwillige liquidaties voor en ook ging slechts een enkele plantage van eenig belang in andere handen over. Dit geeft hoop, dat bij eenige verbetering van den algemeenen toestand, ook handel en industrie spoedig weer blijk van meer leven zullen geven.

Van plannen tot oprichting van een cultuurbank, in den geest als door mr. de Meester begin 1913 in de Tweede Kamer aangegeven en waarmede de Surinaamsche Bank in haar vorige verslag instemming betuigde, werd niets meer vernomen, nadat zoowel te Rotterdam als te Amsterdam de vraag in studie werd genomen hoe van de bacovencultuur en het transport van de vruchten naar Europa een loonend bedrijf kon worden gemaakt. Bij de Amsterdamsche belangstellenden leidde het breed opgezet onderzoek, waarvoor de heer J. Sibinga Mulder een studiereis naar West-Indië ondernam, helaas niet tot een gewenscht resultaat, voornamelijk omdat de United Fruit Co., zonder wier medewerking de Amsterdamsche combinatie de zaak niet aandurfde, weigerde medewerking te verleenen.

De belangstellenden uit Rotterdam, de heeren Wambersie en Zoon en Van Nievelt Goudriaan en Co's stoomvaart-maatschappij, zagen echter kans om, rekenende op financieele hulp van de regeering, eene onderneming te beramen, waardoor de bacovenplantages aan geld voor het drijven van hun cultuur en aan gelegenheid tot geregelden afzet van het product zouden worden geholpen. Omtrent de contracten, die daartoe met de planters moeten worden gesloten, schijnen partijen het evenwel niet gemakkelijk eens te kunnen worden, zoodat, voor zoover derden daarvan kunnen gewaar worden, de zaak thans nog niet in orde schijnt. Wij zouden ons voor de kolonie zeer verheugen, indien ten slotte de bacovencultuur op voor de Surinaamsche belanghebbenden aannemelijke voorwaarden weder werd opgericht en de instelling van een geregeld transport van deze vruchten, ook voor de plantages, die geen financieelen steun behoeven, de gelegenheid tot het met voordeel kweeken van de bacove opende. Want, moge er omtrent de rentabiliteit en de wenschelijkheid van een cultuur van uitsluitend bacoven verschil van gevoelen bestaan, de bacove is als schaduwplant in jonge koffievelden zeker zeer goed te gebruiken en kan door zijn product in de kosten van aanleg en onderhoud gedurende de eerste jaren belangrijk bijdragen."

Ten slotte ontleenen wij nog aan het verslag, dat de totale waarde van den uitvoer in 1913 was ƒ 9.457.787 en die van den invoer, met inbegrip van Gouvernementsgoederen ƒ 7.113.420.

Curaçao.

De oorlogsschepen, die te Tampico aanwezig zijn, ondervinden veel last van de „anopheles", die door hare steken malaria te weeg brengt. Men neemt de noodige voorzorgen, om zich voor die steken te vrijwaren, des avonds worden de afgangen naar het benedenschip met gaas afgesloten, eveneens de patrijspoorten en verder moeten zij, die op het bovendek niets te doen hebben, benedendeks blijven, terwijl zij, die daar voor dienstverrichtingen moeten vertoeven, hun gelaat en hun handen moeten bedekken door sluiers en handschoenen. De schepen, die deze voorzorgen genomen hebben, zijn gespaard gebleven van malaria.

Het ziet er nog niet naar uit, dat onze „Kortenaer" spoedig van daar terugkeeren zal naar Curaçao. Nu het schip er eenmaal is, zal het ook het beste wezen, dat het daar blijft, totdat de volslagen rust weder ingetreden is en deze is nog ver te zoeken, de Vereenigde Staten aarzelen blijkbaar nog, en met reden, om zich in het binnenland te begeven en op te rukken naar de hoofdstad.

De „Amigoe" schrijft over de afwezigheid van de „Kortenaer" het navolgende:

„Zaterdagavond werd hier telegrafisch bevel ontvangen, dat de „Kortenaer" zoo spoedig mogelijk naar Tampico moest vertrekken wegens verslimmering der troebelen in Mexico.

Zondagmiddag 12 uur vertrok ons stationschip en zitten wij weer zonder.

En dat, terwijl rondom ons de revolutie heerscht!

Niet, dat wij er iets op tegen hebben ,dat de Nederlandsche belangen in Mexico gediend worden, maar wij vragen dezelfde bescherming voor de Nederlandsche belangen in Venezuela, Sto Domingo, Haïti en op Curaçao zelf.

Wij zouden wel eens willen weten, of hier in onze onmiddellijke omgeving niet meerderen de bescherming van een Hollandsch oorlogsschip behoeven, dan daarginds in Mexico.

Men neemt toch niet de verdediging van eigen Kolonie weg om ze te geven aan een vreemde! De Nederlanders in Mexico hebben al lang hun toevlucht moeten nemen tot de vreemde oorlogsschepen, de „Kortenaer" komt daar toch te laat. De Nederlanders waren daar niet zonder bescherming, wij hier zijn dit op het oogenblik wel.

Moeten wij nu wachten tot Juni, tot de „Heemskerck" hier komt?"

* * *

Zooals we reeds in een vorig nummer vermeld hebben, is de „Kortenaer" niet te laat gekomen en heeft hij de Hollandsche kolonie van Tampico aan boord genomen.

* * *

Volgens onderstaand bericht van de „Amigoe" spande het half April weder in Venezuela.

„De geruchten loopen, dat de revolutie reeds is uitgebroken in Ciudad Bolivar. Die is dus van Trinidad afkomstig.

In de pers wordt braaf de spot gedreven met de „ontdekking" van Cipriano Castro te Port of Spain. Of het een karikature is of een gelijkend portret weten we niet, maar in het „Nuevo Diario" wordt beweerd, dat Castro kaal is geworden en geen baard of knevel meer draagt. We publiceeren deze bizonderheid, opdat de man beter en eerder zal herkend worden, als hij soms op onze stranden aanspoelt.

In het „Nuevo Diario" van 11 April staat ook een heel stuk over het mislukken eener revolutie, welke heet op touw gezet te zijn door Leopold Baptista, den grooten man van Trujillo.

President Gomez schijnt zich te mogen verheugen in een grooten aanhang. Alles wijst er op, dat hij bijtijds goede maatregelen heeft genomen om vast in het zadel te blijven en tegen een stootje te kunnen.

De Amerikaantjes doen alsof er volstrekt geen sprake is van eenige revolutie. Zij beginnen juist in deze tijden overal fabrieken op te richten, spoorwegen aan te leggen voor eigen ondernemingen, etc.

Van harte wenschen wij, dat Venezuela gespaard blijve voor een nieuwe revolutie, maar wij vreezen."

* * *

Van Curaçao komen weder minder gunstige berichten. De regens hebben niet lang aangehouden en de maisoogst is slechts gedeeltelijk gelukt.

De „Amigoe" schrijft hierover:

„De armoede is in de buitendistricten reeds zoo algemeen, dat de Gouverneur de beschikking heeft genomen om beschuit uit te deelen aan de arme schoolkinderen in het 4e en 5e district. Ook voor Sta Cruz en de Noord op Aruba werd deze schoolvoeding aangevraagd."

Gelukkig, dat er van de ruime giften, in 1912 verzameld, een fonds voor toekomstigen nood is kunnen opgericht worden.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Een Inlandsche schrijversvergadering.

Het zijn niet alleen de hooggeplaatsten en aanzienlijken onder de Inlanders, ambtenaren en particulieren, die vergaderingen houden, bonden oprichten, adressen opmaken en zich wenden tot autoriteiten, tot de hooge Regeering en wat dies meer zij, ook de mindere ambtenaren, zij, die nog op de laagste sport van den ambtelijken ladder staan, de schrijvers, hulp- en onderdistrictschrijvers, ook die roeren zich — alzoo schrijft de „Pembrita Betawi", naar aanleiding van een verslag in de „Darmo Kondo" over een vergadering van den Schrijversbond in de afdeeling Koedoes van de residentie Semarang gehouden. Deze bond is nog eens teruggekomen op een voorstel, het vorige jaar door Boedi-Oetomo in behandeling genomen, om de tractementen van de laatstgenoemde categorie van ambtenaren te doen verhoogen.

Bedoelde vergadering had den 8en Maart j.l. te Koedoes plaats in de Inlandsche societeit Soesino Mardi Prosastro. Aanwezig waren als commissieleden: 1e. Mas Hardono, hulpschrijver bij den assistentwedono te Kota Koedoes. 2e. Mas Moh Soeko, id. bij den assistent-wedono van Djati (Koedoes). 3e. Mas Karsan, id. bij den djaksa van Koedoes. 4e. Mas Soepardi, id. id. 5e. Raden Hardi, id. bij den Patih van Koedoes. 6e. Mas Roeslan, id. in de Kaboepatèn (kantoor van den Regent) van Koedoes. 7e. Mas Soetardjo, id. bij den assistent-resident van Koedoes. 8e. Mas Soemardam, schrijver bij den assistent-wedono van Djati vnd. 9e. Mas Soetarso, hulpschrijver bij den assistent-resident van Koedoes. Behalve deze „schrijvers" waren nog tegenwoordig 25 hulp- en onderdistrictschrijvers uit de afdeelingen Koedoes, Japara, Demak, Pati en Rembang. De vergadering werd des voormiddags 9.30 uur door den eersten commissaris, Mas Hardono, geopend. Hij heette de aanwezigen welkom, bedankte ook namens den Bond het bestuur te Koedoes voor de vergunning om deze vergadering te houden en de societeit S. M. P. voor het afstaan van haar lokaal, waar deze vergadering nu gehouden kon worden. Hij zette het doel uiteen, nml. bespreking van het hiervoren bedoelde voorstel van de traktementsverhooging der schrijvers. Hij deelde mede, dat sedert Boedi Oetomo deze zaak aanhangig had gemaakt 1391 schrijvers uit alle oorden hun adhesie hebben betuigd en een som van ƒ 285.30 is bijeengebracht om eventueele kosten voor de verdere behandeling dezer „zaak" te kunnen bestrijden. Hiervan werd reeds door de commissie ƒ 56.90 uitgegeven, zoodat nog een som van ƒ 228.40 overbleef, waarvan ƒ 190.— gedeponeerd zal worden in de Koedoesche afdeelingsbank en ƒ 38.40 ter beschikking van de commissie zou blijven.

Besloten werd den G. G. een request aan te bieden, maar eerst daarover de betrokken chefs te spreken. Dit request zal den G. G. persoonlijk door een commissie uit hun midden worden ter hand gesteld, die daartoe speciaal een audientie zal aanvragen, hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst van de Vereeniging Mangoenhardjo, die hare ondersteuning aan deze beweging heeft toegezegd. De reis- en verblijfkosten van deze afgevaardigden zouden door den Bond gedragen worden. Het concept-request werd opgemaakt en voorgelezen.

Bij de behandeling van de begrooting dezer vereeniging van jongelingen, die nauwelijks de kinderschoenen ontwassen zijn, werd een geanimeerd debat gevoerd. Zij konden goed van zich afspreken. Het dragen van W-knoopen was ook een punt van bespreking. Algemeen was de vergadering van meening, dat ook „schrijvers", hoewel hun geen ambtscostuum is voorgeschreven, toch wel deze knoopen mochten dragen, dat dit geen „gila hormat" zou zijn, doch slechts een gepaste zelfverheffing tegenover anderen, die niet in 's lands dienst zijn. Er werd geen bezwaar gemaakt om de kosten van het koopen en dragen dezer knoopen voor rekening van de bondskas te stellen. Enkele vreesachtigen vroegen bezwaard: of het wel goed zou zijn met zulk een voorstel bij de Regeering aan te komen? Zou hun dan geen gevaar boven het hoofd hangen? „Neen!" antwoordde Mas Hardono dapper, „wij zijn nu in het „dagend Oosten" gekomen". Het licht is doorgekomen. De nacht is voorbij. Slapen mogen wij niet meer. Dit hebben wij lang genoeg gedaan. Opgestaan zijn wij uit dien langen slaap. Wij moeten wakker blijven en opkomen voor onze rechten en belangen. En waar deze gerechtvaardigd zijn, behoeven wij niets te vreezen. Weest niet kleinzielig heeren! Waarom zou de Regeering boos worden? Is onze verhouding tot haar niet als tusschen kinderen en hunne ouders? Is het een misdaad als een kind zijn vader iets vraagt? Hij zal zijn kind daarom toch niet mishandelen of dooden! Of de Regeering ons verzoek zal inwilligen is een andere vraag. Maar de teekenen zijn gunstig. Wij kunnen eerder een toestemmende dan een afwijzende beschikking verwachten."

Men werd het er over eens, dat het in het welbegrepen belang van het land zelf was, eerder nog dan dat van de betrokkenen, als zij deze tractementsverhooging kregen, want het land zou daardoor beter gediend worden, zoo meenden zij. De vergadering duurde tot 12 uur in den middag, waarna men welgemoed uiteenging. Aldus bovengenoemd blad.

Steeds meer Lotsverbeteringen.

Ook de Inlandsche Officieren van Justitie in de Vorstenlanden (bij de rechtbanken door het Gouvernement ingesteld) hebben om lotsverbetering gevraagd. Deze Inlandsche ambtenaren verkeeren in Solo en Djokdja in een eigenaardige positie. Op elk der beide hoofdplaatsen in deze gewesten is maar één hoofddjaksa, dus te zamen twee in de beide Vorstenlanden. Zij worden ieder bijgestaan door één adjunct-hoofddjaksa. Op de afdeelingshoofdplaatsen heeft men djaksas op een maximum traktement van ƒ 150 's maands. Mutaties zijn er haast niet. In een vacature van hoofddjaksa werd vroeger meer dan eens voorzien door de benoeming van een Inlandsch ambtenaar uit de gouvernementslanden. Zij vormen een afzonderlijk corps in de Vorstenlanden, gaan niet mee in de promotie van de andere ambtenaren in de gouvernementslanden. De vooruitzichten zijn dus zoo goed als nihil, en de traktementen te gering in verband met het vele werk, dat op hunne schouders wordt geladen en ook in aanmerking genomen de positie, die zij tegenover de ambtenaren van den Vorst in acht hebben te nemen. Aanmoedigend is hun verblijf daar dus niet. Zij hebben nu, volgens de „Perniagan", verzocht hunne traktementen althans aan eene herziening te onderwerpen, met dien verstande, dat het traktement van de djaksas met ƒ 150 's maands mag beginnen en elk jaar opklimmen met ƒ 25 gedurende 4 jaren, zoodat het maximum traktement ƒ 250 's maands zal kunnen bedragen.

Reizende Inlanders.

De heer Sjarif Hoesin, kleinzoon van den overleden Regeeringscommissaris, Pangeran Sjarif Alhabsi, is, volgens de „Pewarta Soerabaja", voornemens een reis te maken naar Port Said en omliggende plaatsen en vóór zijn terugreis naar Soerabaja, Mekka en Medina te bezoeken. Hij zou in Mei ook vertrekken en ongeveer zes maanden wegblijven.

Weer een afdeeling S. I. gesticht.

Ook te Pati is een afdeeling van de „S. I." erkend. Daar, waar de oogst is binnengehaald, heerscht groote vreugde onder de Inlanders. De loemboengs zijn gevuld! Maar voor hoe lang? Zoo vraagt de „Pewarta Soerabaja".

WAT DE CHINEES VERTELT.

Ongelijke Rechten.

Iemand, die zich P(auvre) H(omme) in de „Perniagan" teekent, deelt mede, hoe hij onlangs een boek in handen kreeg, getiteld: „Gevleugelde Woorden", wat hij vertaalt met: „Perkataan Bersajap", waarin hem de volgende spreuk bizonder frappeerde: Magna est veritas et praevalebit, hetgeen hij voor de Maleische lezers vertaalt met: Besar (Berpengaroe) adanja kabeneran, dan ia achimja nantimenang. Ja, schrijft hij daarbij, alles is waar en mooi in dit boek, d.w.z. in theorie, doch hoe staat het er mee in de praktijk? „Groot is de waarheid en zij zal zegevieren!" Van „de waarheid" heeft men hier reeds den mond vol, maar zal die ooit zegevieren? Dan haalt schrijver vele gevallen aan, van onrechtvaardige handelwijzen ten aanzien van Inlanders en Chineezen, van diefstallen, die nimmer tot klaarheid werden gebracht, waarvan geen verder werk werd gemaakt, omdat...... deze Inlanders en Chineezen betreffen! Vandaar, dat de gestolen voorwerpen immer zoek blijven. Hij bespreekt de onmenschwaardige behandeling, die Inlanders en Chineezen in de treinen van de Europeesche conducteurs ondergaan en besluit: Zoo in het werkelijke leven maar $^1/_{100}$ bewaarheid werd van hetgeen er in dit mooie boek te lezen staat aangaande recht en gerechtigheid, dan zou het mooi zijn! Het blad vervolgt: Een der commissarissen van politie te Soerabaja reed onlangs in een der straten van die stad een Inlandsche vrouw omver. Haar voet werd ernstig verwond. Kermend van de pijn lag zij op den

grond, niet in staat zich op te richten, noch voort te bewegen. De commissaris had zijn motor tot staan gebracht, ging naar de vrouw, sleepte haar over een afstand van ongeveer vier meters over den grond naar den kant van den weg. Daarna reed hij door naar de nabije politiepost. Was 't om de zaak te rapporteeren en hulp te halen voor de arme vrouw? 't Is mogelijk!

Toen hij eindelijk terug kwam naar de plaats van het ongeluk, was de vrouw reeds door andere handen weggebracht. Een politiehond werd er op afgezonden om haar op te sporen. Och, 't was maar een arme, Javaansche vrouw!

Op een anderen avond reed een rijtuig met groote vaart tegen een dogcar van een Inlander aan, welke groote schade leed. Twee politieagenten stonden gereed om...? Maar ach, zij deden niets, want de inzittenden van het rijtuig...... hadden schoenen aan.

Dobbelen.

In het Tangerangsche wordt nu zelfs door kinderen in grooten getale zwaar gedobbeld, zoo schrijft de „Perniagan". Ook de vrouwen doen daaraan mee. Dag en nacht wordt er gespeeld met groote inzetten. De politie weet het, doch doet er niets tegen, laat alles oogluikend toe. En dit op vele plaatsen.

Te Soerabaja heeft zich onlangs een vereeniging gevormd: Mardi Wanilo, om het dobbelen, vooral onder de vrouwen, tegen te gaan, speciaal het hartstochtelijk tjeki-spel, waaraan zoovele vrouwen, voornamelijk uit den gegoeden stand, verslaafd zijn. Zal deze vereeniging eenig succes hebben? zoo vraagt de „Pewarta Soerabaja".

De groote moeilijkheid is, dat dit kwaad onder de deftigste standen zoo diep wortel geschoten heeft.

Politie-onbetrouwbaarheid.

De hoofdcommissaris van politie te Soerabaja zal naar Batavia worden overgeplaatst, wellicht als een gevolg van de klachten, die door de ingezetenen van eerstgenoemde stad reeds zoo dikwijls zijn gedaan over de groote onveiligheid. Maar als hij hier niet voldoet, zal hij daar ook wel niet voldoen. Alzoo de „Pewarta Soerabaja". In het particuliere zou zoo'n man uit zijne betrekking ontslagen worden.

Klagen wij over de politie hier, in Singapore schijnt 't al even zoo te zijn (setali tigawang). „Singapore Free Press" meldde onlangs het volgende: Op een feestavond in de Tanglinclub te Singapore verloor Lady Evelijn, de echtgenoote van den Gouverneur der Straits, een kostbare broche, die zij voor 't eerst droeg. De politie was in rep en roer. De broche werd gevonden in een pandhuis en was beleend geworden n.b. door een politieagent, die op dien avond de wacht had in de Tangliclub. Hij bekende alles en verklaarde zelfs in het uniform van politieagent, dus zonder eenige vermomming, het sieraad verpand te hebben. Hij kreeg drie weken opsluiting.

Inlanders in Geldzaken.

Te Ngawi heeft in de afgeloopen maand een algemeene vergadering plaats gehad van de „S. I.", op verzoek der leden, om het afdeelingsbestuur ter verantwoording te roepen. Het werd beschuldigd op zeer eigenaardige, willekeurige wijze te werk te zijn gegaan, zoodat de afdeelingskas uitgeput is geraakt. Dit is het noodwendig gevolg van het toevertrouwen van geldzaken aan Inlanders, zegt de „Pewarta Soerabaja". Zoo heeft de N. V. Setia Oesana te Soerabaja haar balans en winst- en verliesrekening opgemaakt met een nadeelig verschil van 2 pct. van het bedrijfskapitaal. Een der aandeelhouders heeft verzocht de boeken door een accountant te laten nazien. Dit werd geweigerd.

De Arabische Scholen.

Met de nieuwe Arabische school te Soerabaja gaat 't niet vlot. De welgestelden onder de Arabieren hebben zich er van teruggetrokken. Het toelaten van Inlandsche kinderen wordt door hen verkeerd gevonden. De toeloop zal zóó groot worden, meenen, zij, dat er voor Arabische kinderen geen plaats meer zal zijn. („Perniagan".)

Te Solo gaan de Arabieren zich ook al vereenigen. Zij hebben opgericht de Aldjoemijah Alarabyan Alislamiah. Het doel is: den Mohamedaanschen godsdienst tot zijn recht te doen komen en daartoe o.m. godsdienstscholen op te richten. Zij gaan nu de dessa's in, om gelden te verzamelen voor deze scholen. In de kampoeng Kaoeman hebben zij reeds groote bedragen gekregen. („Perniagan").

Handelsdepressie.

Er is te Soerabaja een groote stilstand in den handel. De groote import-handelaren dwingen om door te koopen, maar de Chineesche toko's kunnen daartoe niet overgaan, omdat zij nog zoovele goederen van vorige jaren over hebben. Onder de Inlanders bestaat geen animo om van de Chineezen te koopen. 't Is nu anders dan vroeger. Deze toestand zal wel tot aan den vastenmaand voortduren meent de „Pewarta Soerabaja". De gelden blijven renteloos liggen, ook doordat verschillende pachten zijn ingetrokken door het Gouvernement, dat de verdiensten daarvan nu zelf in de wacht sleept. Verscheidene gewezen pachters en onderpachters te Soerabaja drijven thans handel met den opkoop van tweede gewassen, voornamelijk in Djember, Malang en Poeger.

Van Vreemde Koloniën.

Herstel van de domaniale- en haboes bezittingen in Marokko.

Het is nu eens niet over krijgsverrichtingen of gewone bestuursorganisaties, dat wij willen spreken. Waar de regeering van een groot Mohamedaansch rijk wordt aangevat op zoodanige wijze, dat een vermolmd gezag daadwerkelijk wordt vervangen door een verjongd bestuur, daar komen zaken te regelen, die even belangwekkend zijn in haar wezen en aard, als belangrijk door haar invloed op de huishouding van den staat. Een interessant voorbeeld hiervan vinden wij in het verslag van den oud-Minister Messimy als rapporteur over het civiel budget voor Marokko, waar dit het herstel behandelt der domaniale bezittingen en van die der godsdienstige of weldadigheidsinrichtingen.

De domaniale bezittingen van de maghzen behooren aan het gouvernement. Niettegenstaande de sultans ze herhaaldelijk verward hebben met hun eigen bezittingen, behooren zij hier niet toe. Zij zijn eigendom van de Muzelmansche gemeenschap, de sultans hadden alleen het recht ze te beheeren. Zij hebben een enormen omvang gekregen. De vroegere regeering had geen vaste residentie, zij verplaatste zich telkens. In elk der voor residentie bestemde steden moesten paleizen met tuinen zijn voor den sultan, zijn huis, zijn vizieren, verblijf- en kampplaatsen voor de vele volgelingen, bedienden en troepen, die onvermijdelijk meetrokken. Om die scharen te voeden, moesten bouwlanden, weilanden, magazijnen van levensmiddelen beschikbaar zijn. En om zeker te zijn van een rustig verblijf, werden de plaatsen omgeven door andere domaniale terreinen, waarvan aan trouwe stammen gedeelten gratis werden afgestaan.

Na den dood van den krachtigen heerscher Ba Ahmed, geraakten vele van deze bezittingen in verval. Abd el Aziz kwam er toe ze tot bron van eigen inkomsten te maken, door ze als concessie-gronden uit te geven, zonder hiertoe het recht te hebben. Moelai Hafid, die voelde dat zijn macht niet lang zou duren, verkocht zelfs paleizen te Fez, te Marrakech en andere dezer goederen en schonk er ook weg aan zijn gunstelingen. Hij palmde voor zich zelf of voor anderen twee derden der domaniale goederen, die bij zijn troonsbestijging nog vrij waren, in.

Generaal Lyautey liet uit Tunis een kenner van zaken betreffende grondbezit volgens de Mohamedaansche begrippen en opvattingen overkomen. Deze, de heer de Chavigny, is nu zoover met zijn merkwaardigen arbeid gevorderd, dat de resultaten onder cijfers gebracht kunnen worden.

Met behulp van de oude lijsten van de maghzen en andere stukken werden eenerzijds de goederen bepaald, die niet verkocht of weggegeven waren en werden deze onder geregeld beheer genomen; anderdeels moesten de bezittingen in andere handen overgegaan, precies uitgevonden worden om uit te maken, hoe ten opzichte van deze te handelen. Daar de bedoeling was ze weer tot domaniaal goed te maken, moesten de nieuwe bezitters op het onrechtmatige van hun bezit gewezen worden en was een regeling voor de teruggave te treffen. Een uiterst moeilijke taak! Met behulp van de oelema's en van plaatselijke commissiën, waarin ook muzelmannen zitting hadden, heeft de heer de Chavigny een uitgang van het labyrint gevonden.

Met een vergoeding van 2½ millioen fr. en de toezegging van aan zijn kinderen een behoorlijk pensioen uit te keeren na zijn dood, heeft men Moelai Hafid genoopt domaniale goederen ter waarde van 18 mill. fr. terug te geven, die op zijn naam waren overgeschreven. De grootvizier El Mokri heeft onrorende goederen van 5 mill. terug moeten geven. Het totaal der bezittingen, die in de laatste 10 jaren aan de gemeenschap waren onttrokken, wordt op ruim 60 millioen geschat, de helft hiervan is reeds weer terecht gebracht. Daar de meest voor de hand liggende oplossingen het eerst aan de beurt zijn gesteld, zal de verdere afwikkeling nog heel wat arbeid en scherpzinnigheid vergen. Veelal wordt de eigenaar tot huurder gemaakt.

De haboesbezittingen zijn stichtingen, waarvan de opbrengst is bestemd voor werken van godsdienstigen aard of ten algemeene nutte. Hun geschiedenis heeft veel overeenkomst met die der domaniale goederen. Opgericht met een goed doel, werden vele later verwaarloosd of door beheerders ten eigen bate misbruikt of vervreemd. Door het Fr. protectoraat is een algemeene directie der haboes ingesteld, om te herstellen, te regelen, te beheeren.

Dit werk is nu gereed, op de afdeelingen Fez en Saffi na. Het heeft reeds het bestaan van 9826 bezittingen aangewezen, wier waarde geschat wordt op ruim 38 mill. fr. De rapporteur Messimy voorziet, dat, met ingang van 't volgend jaar, uit de opbrengst van de haboes-bezittingen de Mohamedaansche ambtenaren van 't centraal beheer, benevens de functionarissen voor den koran-godsdienst en voor de Muzelm. rechtspraak zullen kunnen worden betaald. Dan zal nog genoeg over zijn om een begin te maken met de organisatie van het hooger Mohamedaansch onderwijs, terwijl behalve de goede werken, welke er tot nu toe door onderhouden werden, eenige in eere hersteld zullen worden, die er voorheen uit gesteund werden, maar verloren zijn gegaan.

Ook voor deze regeling is de in Tunis opgedane ondervinding van groot nut geweest.

Dit is inderdaad pacificatie-werk. Italië en Spanje zouden, als zij voor vreemde leering bevattelijk waren, er

uit kunnen leeren, dat het bevredigen en besturen van een kolonie ook over geheel andere zaken loopt dan vechten en bevelen.

Afrikaansche kindernamen?

De Zuid-Afrik. kaffers namen van onze voorvaders bijbelsche voornamen voor hun kinderen over. Eigenlijk behoefden die in Afrika ook niet vreemder te klinken dan in Europa, al kregen Jakobus, Abraham enz. wel een erg Hollandsch stempel. Ook thans zijn die namen daar nog ten volle in gebruik.

Volgens een reisverhaal van Klara Brockman over Togo, sprak zij nabij Amadschowe schoolgaande kinderen, die aan hun beschaving niet alleen de kunst dankten van in boeken te kunnen lezen, maar ook een naamsverandering van Koschi, of Kwassie in Ehrenfried, Wilfried, Reinfried, Sothenes, Manfred en Renatus ondergaan hadden. Zij zullen hun eigen naam wel even kromtongs verminkt hebben, als een Duitsche boerenknaap dit zou doen wanneer hij zich naar Togosch dialect wilde herdoopen.

Ultimatum Engeland—Haïti.

Arme Bryan. Wij moeten dien uitroep weer herhalen. Oorlog in zijn eigen land tegen zijn zin. En, nu tusschen Groot-Brittanië en Haïti een conflict zonder oorlog tot een oplossing komt, kan de groote vredesminister van de Ver. Staten van Noord-Amerika zich hierover ook weer niet voldaan toonen. Tijdens den opstand onder Leconte werden ook eigendommen van Britsche onderdanen vernield, hieronder een zaagmolen, door wier verlies de eigenaars geruïneerd werden. De Diplomatie trad voor de slachtoffers in de bres en bracht den eisch van schadeloosstelling over. De regeering van Haïti stelde een genoegdoening in het vooruitzicht, maar zoowel onder het presidium van Leconte als onder dat van Oreste bleef het bij de goede bedoeling. Na drie jaar wachtens heeft Engeland nu den knoop doorgehakt, haar vertegenwoordiger heeft aan de Haïtische regeering een ultimatum overhandigd, waarin betaling van 62000 dollars aan de eigenaars van den zaagmolen binnen 24 uren tot eisch werd gesteld.

Het congres machtigde hierop de regeering het geëischte bedrag beschikbaar te stellen. De vergadering kenmerkte zich door buitengewone luidruchtigheid, de woede richtte zich vooral tegen den minister van buitenlandsche zaken, die dan ook zijn portefeuille er bij heeft ingeschoten.

Feitelijk behoeft Noord-Amerika zich hiervan niets aan te trekken, ook niet volgens de Monroe-leer, die Haïti in geenen deele in zijn vrijheid beperkt om aan een persoon of mogendheid een schadevergoeding uit te keeren. Maar men zou kunnen spreken van een Monroe-gevoel, dat telkens in verzet komt, als een Europeesche regeering eenigen dwang uitoefent op een Amerikaansche, en dit gevoel is bij de staatslieden te Washington zeer fijn aangelegd. Minister Bryan stelde zich nu dan ook onmiddellijk in verbinding met den Engelschen gezant bij de Ver. Staten om een uitstel te vragen, ten einde het Haïtische geval te kunnen onderzoeken. Doch vóórdat hierop een beslissing uit Londen kon komen, heeft de Nationale bank te Port au Prince de 62.000 dollars reeds afgedragen aan de Haïtische regeering.

Fransche koloniale congressen.

Even als in voorgaande jaren zijn voor den a.s. zomer verschillende congressen in aantocht, die speciale koloniale belangen betreffen. Den 20sten Mei wordt in Algiers reeds een internationaal congres over de oliebereiding geopend, dat daarna in Bougie wordt voortgezet tot den 30sten. Toen het gerucht verspreid werd, dat een middel zou zijn gevonden om aan oliën van mindere kwaliteit den onaangenamen smaak en de leelijke kleur te ontnemen, zijn de fabrikanten der eerste klasse oliën eerst erg geschrokken. De Levant brengt 500.000 H.L. van die minderwaardige oliën op, de mededinging kon dus van groote beteekenis worden. Naar Franschen trant riepen de fabrikanten dadelijk om bescherming door inkomende rechten, maar ook zonder deze is de toestand meer ten voordeele dan ten nadeele van de Fr. oliën veranderd.

Over dit verschijnsel zal een rapport in debat komen, dat als 't voornaamste der vele verslagen wordt beschouwd.

Reizigers, die met een onzer mailbooten in die dagen Algiers aandoen, kunnen wellicht profiteeren van de genoegens, welke 't congres-comité voor de vreemdelingen organiseert.

Den 27sten Mei vangt te Tunis het nationaal congres voor de zeevisscherij aan. De verzending van visch in ijs, die tegenwoordig algemeen toepassing vindt, wekt voor Tunis groote verwachtingen. Zeer goede vischsoorten bevolken de zee voor de T.-kust; behalve een groot aantal Italianen, zijn er ook reeds vele inlanders, die daardoor een bestaan vinden. De uitvoer is thans al niet zonder beteekenis, maar eensdeels heeft hij niet den omvang, die hij kan krijgen bij een goede regeling, anderdeels ontneemt hij een goed voedingsmiddel aan de bevolking, ook hierin is echter bij stelselmatige aan- en uitvoer te voorzien. Vooral aan dit punt zal 't congres volle aandacht wijden.

Het derde aangekondigde congres zal van 16 tot 18 Juli te Lyon plaats vinden, waar de Fr. kolonisten van Noord-Afrika dan samenkomen. Zij zijn hiertoe aangespoord door de tenstoonstelling die er dezen zomer gehouden wordt. Het doel is van anderen aard dan de bovenvermelde bijeenkomsten, het heeft een politieke strekking. Het wil komen tot een permanenten bond van alle kolonisten in Algiers, Tunis en Marokko.

De voorstellers achten 't leggen van zoodanigen band niet slechts nuttig, maar onmisbaar zelfs. De grenzen en politieke organisatie ten spijt vormen de drie Fr. deelen in N.-Afrika een geheel. De kolonisten leven er in eenzelfde omgeving, met dezelfde verlangens, dezelfde moeilijkheden, dezelfde gevaren. Door innige samenwerking kunnen zij komen tot de juiste vaststelling van bepaalde doelen en tot het streven met vereende krachten om die te bereiken.

De stem van enkele schreeuwers, het vermetel uitgesproken oordeel van toeristen, die zich, na een kijkje onder leiding van Cook's agentschap, tot specialiteiten opwerpen, heeft meer invloed dan de kolonisten zelf kunnen doen gelden, ook hieraan hoopt de Bond een einde te maken. Hij wil verder de overtuiging ingang doen vinden, dat de bevolging van Noord-Afrika meer Fransch moet worden, krijgt de F. gedachte er niet de overhand, dan zal het gebied instede van Fr.'s macht te verhoogen, een reden van zwakheid blijven en ten kwaden ure zelfs een ernstig gevaar worden.

Ziedaar de grondgedachten die dit congres doen samenkomen, waarvan de oud-gouverneur-generaal van Algerië, Jounart het voorzitterschap heeft aanvaard.

De Nieuwe Hebriden.

Zooals men weet hebben Groot Brittannië en Frankrijk het bestuur dezer verre kolonie in gemeenschap te regelen en te voeren, maar zijn de resultaten zoo dat noch de bewoners, noch de twee regeeringen voldaan zijn over deze practische proeve van entente cordiale. Er zijn dan ook sedert eenigen tijd geruchten in omloop van een reorganisatie, maar het ware bleef in geheimzinnigheid gehuld. Ten gevolge van een vraag, den 23 April in het Lagerhuis aan den minister van koloniën Harcourt gedaan, weten wij nog wel niet waar de regeeringen heen willen, maar is ten minste de reden van het talmen bekend geworden. De regeering van 't moederland is in overleg over deze kwestie met de regeeringen van Australië en Nieuw Zeeland. De door deze kroonkoloniën te opperen zienswijze zullen aan een grondig onderzoek worden onderworpen, alvorens de beraadslagingen met Frankrijk te hervatten.

Overlevering en beschaving.

Roei maar uit de afschuwelijke overlevering. Bestrijd maar de verfoeilijke traditie. Vervang maar dwaze adat door redelijke opvatting. Maar de beschermden tegen het oude, ingeleefde misbruik zullen niet begrijpen uw onbaatzuchtige bemoeienis, zullen haar beschouwen als een bemoeizucht die eigenlijk inbreuk maakt op wat zij als heilig hebben leeren vereeren en eeren, niettegenstaande het leelijke, afgrijselijke dat er in zit. Zoo nu weer een voorbeeld van weduwe-verbranding. Evenals in die deelen van Nederlandsch-Indië, waar dit gebruik nog voortleefde, heeft de Britsche regeering voor haar gebied in Indië aan dit offeren van menschenlevens een einde gemaakt. Niemand moest hiermede meer in zijn schik zijn, zou men denken, dan de betrokken weduwen, op het oogenblik dat een echtgenoot voor goed de oogen sluit. Hoe ook hier de overlevering haar macht en kracht echter laat gelden, blijkt uit het bericht van een 26-jarige vrouw te Calcutta, die, een paar minuten na het overlijden van haar man, haar kleeren met petroleum begoot en aanstak. Haar afschuwelijke dood leidde tot een ware demonstratie van bewondering en vereering door duizenden bij de begrafenis. Het zou ons niet verwonderen, als dit voorbeeld navolging vond onder dit voor zielsindrukken zoo bevattelijke volk.

De opiumbestrijding in China.

Al heeft de oorlog tegen het heulsap plaats op echt Chineesche wijze en al geeft hij daardoor aanleiding tot vele, betreurenswaardige misbruiken, hetgeen men hierover leest geeft toch tevens den indruk, dat de bestrijding wel daadwerkelijk wordt doorgezet. De pachters in de provincie Ning Po komen ernstig in verzet tegen de boeten, welke hun worden opgelegd omdat enkele papaverplanten op hun erf of bezitting gevonden zijn.

Bovendien beweren zij door de controleerende ambtenaren tot slachtoffers gemaakt te worden. Het volgende verhaal wordt hiervan als voorbeeld aangehaald. De pachters van Hsiang Hsien, bij Ning Po, meenden een verraad op 't spoor te zijn. Zij stelden zich op den uitkijk. Zoo snapten zij twee mannen, waarvan een werkzaam was bij een magistraat, deze plantte in 't geniep papaver-korrels in grond van een der pachters, terwijl de ander, neef van dienzelfden magistraat, dan als aanbrenger optrad.

Bedenkt men dat een rijk man onlangs ten gevolge van een dergelijke aanklacht veroordeeld is geworden tot 3600 dollars, en dat de aanbrengers hiervan provisie krijgen, dan zal men begrijpen hoe deze misbruiken in de hand worden gewerkt.

Struisveeren.

Al heeft de verordening, in eenige onzer steden nog van kracht, haar reden van bestaan vrijwel verloren, al zijn wij bijna vergeten dat een tijd lang het op straat de voorbijgangers plagen met pauwenveeren als lastig en onhygiënisch strafbaar gesteld moest worden, toch heeft de handel in veeren niets van zijn omvang verloren. Ook de beweging, eenigen tijd geleden met kracht aangevat om het dragen van veeren op de hoeden tegen te gaan, is vrijwel op niets uitgeloopen. De veer, de pluim blijft in eere. Het is geen dwaas denkbeeld voor een kolonie, als b.v. Curaçao, die naar een nieuwe bron van nijverheid zoekt, de struisvogelteelt te bevorderen en aangezien de

veeren daarvan verkregen kunnen worden, zonder de voortbrengers ervan naar 't leven te staan, is er zelfs alles voor te zeggen.

Bij gelegenheid van een beslissing van 't Britsche parlement om den invoer van veeren van zeldzame vogels tegen te gaan, waarbij die van struisveeren uitgezonderd is, geven eenige bladen gegevens over den omvang van dien handel, waaruit tevens te zien is hoeveel winst er wel uit te trekken is.

De teelt der struisvogels behoort tot de drie grootste industrieën van Z.-Afrika. Andere concurrenten voor de levering aan Europa verzinken er bijna bij in 't niet. Bij de laatste telling bezat de Afrik. Unie 746736 struisvogels, die in 1913 een waarde van 2.953.587 pd. st. aan veeren opleverden.

De Ver. Staten van N.-Amerika bezitten in fokkerijen 10000 struisvogels, die 42000 pd. st. per jaar voortbrengen. Voor de Argentijnsche republiek worden ongeveer 410000 n a n d u — en 12800 Afrikaansche struisvogels opgegeven. In 1912 brachten de veeren er 55455 pd. st. op, in de eerste 9 maanden van 1913 ruim 43000 pd. st.

In Egypte en Soedan is deze nijverheid in volle verval. In de nabijheid van Caïro heeft een onderneming nog 100 à 125 vogels, in Soedan zullen er een 4000-tal zijn. Misschien blaast de Britsche wet aan deze instellingen nieuw leven in.

Australië fokt 1900 uit Zuid-Afrika ingevoerde struisvogels. In Britsch Oost-Afrika leeft een 2000-tal tam op de erven, zij brengen 1000 p. st. per jaar op. De regeering belet er den uitvoer der dieren, door 100 pd. st. per struisvogel te heffen.

Men ziet hieruit, dat er wel voordeel van te trekken is, maar de goede verzorging der dieren en der veeren vergt een vakkennis, die voorwaarde van slagen is.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

Inhoud van de Mei-aflevering: Het Fransche protectoraat, door Mr. D. Fock. — Waarborgt het wetsontwerp tot regeling van het Landbouw- en veeartsenijkundig hooger onderwijs de vorming van bekwame ambtenaren voor het Boschwezen in Ned.-Indië?, door A. Salverda. — De organisatie van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië in 1913, door Dr. J. van Breda de Haan. — Geographische namen op Java, door C. A. H. von Wolzogen Kühr. — De pestbestrijding op Java, door E. A. A. van Heekeren. — Varia (Opiumregie. — Opium op Banka. — Het koloniale woonhuis. — Inlandsch onderwijs in de residentie Timor en Onderhoorigheden. — Eigenaardige zeden. — Mangkoe Negoro VI. — Vrijwillige deportatie naar Suriname). — Maandelijksche revue van brochures enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. M.

Koloniaal Tijdschrift.

De Mei-aflevering bevat de volgende bijdragen: Mededeeling naar aanleiding van de motie in zake pestbestrijding. — De nieuwe regeling der grenzen tusschen Nederlandsch en Portugeesch Timor, door F. Fokkens. — Na de afschaffing der heerendiensten, door R. Kern. — Hedendaagsch Indië (slot), door F. J. Couwenberg. — Verscheidenheden, door H. D. (L. C. Westenenk. — Het pestdebat in de Kamer en het B.B.) — Persoverzicht, door A. H. J. G. Walboehm en Ch. P. J. Blok. — Aanteekeningen betreffende de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1914. — Boekbespreking. — Mededeelingen.

Vragen van den Dag.

In de Mei-aflevering artikelt W. Kerremans over „De Sarikat Islam en de toekomst", terwijl M. Neven een sociographische beschrijving geeft van den Indischen Oceaan.

Encyclopaedie van West-Indië.

Onder redactie van Dr. H. D. Benjamins en J. F. Snelleman verscheen de 1e aflevering van de Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië (Suriname en de eilanden).

De opzet is vrijwel gelijk aan dien van de bekende Encycl. van Ned. Oost-Indië, waarvan een herdruk in bewerking is. Deze 1e afl. omvat de letter A en het begin der letter B tot bacove (bij welk woord we tot ons genoegen ook verwezen zien naar het Koloniaal Weekblad). De verschillende artikelen zijn door deskundige medewerkers met groote zorg bearbeid en aan het slot voorzien van een literatuur-opgave voor hen die dieper op een of ander onderwerp willen ingaan.

Bij het interessante artikel „Afgoderijdans" viel, in de literatuuropgave, ons oog op een hinderlijk drukfoutje, dat de Redactie wellicht terecht kan brengen als het woord „Winti", waarnaar verwezen wordt, in behandeling komt. We lezen n.l., dat het opstel van C. van Coll: Gegevens over land en volk van Suriname, gepubliceerd is in Bijdr. Taal-, Land- en Volkenk. van N.-I., 2e Volgr. I (1856), wat moet wezen 7e Volgr. I (1903).

Overigens kan ditmaal met het volste recht worden getuigd: deze uitgave voldoet in een langgevoelde behoefte!

T. Ottolander.

De bekende planter Teun Ottolander vierde onlangs zijn 60en verjaardag en van die gelegenheid maakte de heer Van Geuns, hoofdredacteur van het Soerabaiasch Handelsblad, gebruik om over hem het volgende loffelijke getuigenis te geven:

De heer Ottolander is een bekende figuur en tevens een merkwaardige figuur. In 1878 toog hij naar Java, dat zijn tweede vaderland is geworden. Het eerst werkte hij op een koffieland in Pekalongan, doch slechts kort: reeds in 1879 werd hij administrateur van het kina- en koffieland Mangonan Djeroe in den Tenger. Toen deze onderneming achteruitging tengevolge van klimatologische afwijkingen, trok Ottolander verder den Oosthoek in. Pantoer is het land geweest, waaraan zijn naam het langst verbonden is geweest. Op de onderneming Kajoemas kwam een broer van hem als beheerder.

Hoog in de bergen bracht Ottolander tal van jaren door, niet in ledigheid! Alles wat het cultuurvak betreft, boezemt hem belangstelling in, en zoo is het geen wonder, dat hij geleidelijk meer naar voren trad, eerst op de vroolijke en gemoedelijke „koffiecongressen" te Malang, later meer in het volle licht.

Wat hij gedaan heeft ter verruiming van den gezichtskrin zijner collega's en ter bevordering van de kennis der cultures, is enorm. In dezen tijd is hij een unieke persoonlijkheid. Men kan getuigen, dat hij de eenige man op Java is, die een cultuurcongres — met uitzondering van suiker — tot in de allerfijnste détails beheerscht en weet te leiden. De wijze, waarop hij het vezelcongres in 1911 te Soerabaja presideerde, was meer dan voortreffelijk.

In mannen als Ottolander zitten wij niet dik. Wij moeten aldus ten slotte de heer Van Geuns, hen weten te waardeeren. Moge hij nog lange jaren gespaard worden voor de maatschappij en voor de zijnen.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 51: De officieele opening der Oengaran-waterleiding te Semarang (met afb.), door Max. — Een trambotsing te Semarang (met ill.) — Nieuwe officieren van het Leger des Heils in Indië (met ill.) — Indische penkrassen, door Ofoei (vervolg).

Een verweer.

Onder den titel „Wat de oorzaak is van den huidigen toestand der zending op West-Java", leverde de heer L. Tiemersma in „De Macedoniër" van 1 April j.l. critiek op den zendingsarbeid op West-Java, van welke critiek door ons in het Kol. Weekblad een kort overzicht werd gegeven

Tegen deze critiek komt nu de heer M. Lindenborn, directeur der Nederlandsche Zendingsvereeniging zijn bezwaren ontwikkelen in een brochure, getiteld: De zending op West-Java. Antwoord op den aanval van den heer L. Tiemersma, namens het hoofdbestuur der Nederlandsche Zendingsvereeniging. We vestigen bijzonder de aandacht op dit verweer.

Teysmannia.

De 2e afl. van jaarvang 1914 bevat o.m.: De rol der kolloïden in den bouwgrond. V. Bevloeiing (vervolg), door L. G. den Berger. — Travestijnvorming op het Idjen-plateau, door C. E. B. Bremekamp. — Javaansche voedergrassen (vervolg), door C. A. Backer. — Een nieuwe pot voor orchideeën. — Sprokkelingen op landbouwgebied (Het tabaksjaar 1913. — Het tappen van hevea. — Een grootsche rubberonderneming. — Een machine om rubber uit bast te winnen. — Bestrijding van malaria. — Bestrijding van aardrupsen. — Aanaloge plagen in verschillende streken van de wereld. — De landbouw op het schiereiland Malakka in 1912. — Enz.).

Cultura.

Het April-nummer van Cultura bevat een uitvoerig overzicht der lezing van den heer S. P. Ham, over Hooger Onderwijs in de koloniale bodemcultuur in verband met het wetsontwerp tot regeling van het landbouw- en veeartsenijkundig hooger onderwijs. — Voorts een ingezonden stuk van den heer J. J. Paerels, waarin hij de noodzakelijkheid aantoont om irrigatie te doen opnemen onder de te doceeren leervakken aan de Hoogere Landbouwschool. — Eindelijk geeft de heer Buysman zijn periodieke Bijdrage tot de kennis van het klimaat van Oost-Java.

Het Pakoe-Alamsche vorstenhuis.

Het 6 Mei-nummer van Panorama, het fraai geïllustreerde weekblad geeft een artikel over het Javaansche vorstenhuis „Pakoe-Alam", een van de vier nu nog bestaande vorstendommen op Java, dat door Rafles in 1813 werd tot stand gebracht en in Indië bekend staat als het vooruitstrevendste leenrijk van de Nederlandsch-Indische Regeering. Het artikel bevat de portretten van Pakoe-Alam II tot VII (die thans regeert), zoomede dat van Raden Mas Suardy Suryaningrat, die aan het Pakoe-Alamsche huis verwant is en onlangs — zooals bekend is — uit Indië verbannen werd.

Hoe wij Indië besturen.

Bij H. D. Tjeenk Willnk en Zoon te Haarlem verscheen de 2e bundel van J. J. Bekaar's: Hoe wij Insulinde besturen. Interviews met bestuurders in onze Oost. Ook deze bundel verscheen eerst als feuilleton in het „Algemeen Handelsblad". De schrijver laat meest militairen aan het woord, zij die de bestuurders voorafgingen. Het hoofdstuk „Van de Oostgangers" werpt een donkeren blik op het leven van vele oud-kolonialen, die hier te lande te gronde gingen.

Inlandsche rechtskundigen.

In de „Jav. Crt." is opgenomen het staatsblad, waarin de benoembaarheid en werkzaamstelling van inlandsche rechtskundigen worden geregeld.

Inlandsche jongelieden, die het eindexamen van de Opleidingsschool voor inlandsche rechtskundige met gunstigen uitslag hebben afgelegd, zijn benoembaar tot de volgende rechterlijke betrekkingen op Java en Madoera:

a. adjunct-griffier van den landraad op eene bezoldiging van f 150 met zes driejaarlijksche verhoogingen van f 25.

d. voorzitter van den landraad op eene bezoldiging van f 200 met 4 driejaarlijksche verhoogingen van f 25.

c. ondervoorzitter van den landraad op een bezoldiging van f 350 met 1 driejaarlijksche verhooging van f 50.

d. voorzitter van den landraad o peene bezoldiging van f450, met 1 driejaarlijksche verhooging van f 50 kunnen ook worden benoemd tot griffier fiscaal van het ldandgerecht op dezelfde bezoldiging met dezelfde verhoogingen als verbonden aan het ambt van griffier van den landraad en tot bezoldigd Lid van den landraad op eene bezoldiging van f 300, zoodra deze ambten zullen zijn ingesteld.

Alvorens tot adjunct-griffier van een landraad te worden benoemd, worden zij werkzaam gesteld, als ambtenaar ter beschikking van den voorzitter van een landraad, ten einde door dezen met griffierswerkzaamheden te worden belast, op eene bezoldiging van f 100 met zeven driejaarlijksche verhoogingen, de eerste van 50 de overige van f 25.

(Java-Bode).

De Indiër.

No. 29 bevat een artikel naar aanleiding der „pest-interpellatie" in de Tweede Kamer. De schrijver zegt aan het slot: „Resultaat der pest-interpellatie zal zijn dat er niets beteekenends gedaan wordt". Een uitspraak die minstens zeer voorbarig is.

Verder wordt behandeld „Het Japansche gevaar" naar aanleiding van een interview van den Brusselschen correspondent der Gazette de Hollande met het Belgische Kamerlid Frank, na diens terugkeer van een orient-reis.

De rubriek „Uit de pers" houdt o.m. in: Sarekat Islam. — Vrouwenbeweging op Java. — Sarekat Islam en onze Tjip. Enz.

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 18: Voordracht van den heer J. C. F. van Sandick, over de beteekenis van den spoorweg voor de economische ontwikkeling van Zuid-Sumatra (met afb.) — Een school voor de landbouwpıactijk in de tropen, door R. B. — Een Handelsvereeniging te Medan. — Een electrische tapmethode, door Dr. J. Dekker.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Naamlijst van nieuw toegetreden leden.

	Contributie
N. Stark, Haarlem	f 2.—
H. J. G. Courtois, Princenhage	,, 2.50
F. J. C. Woltring, med. docts., Groningen	,, 2.50
G. M. Bramer, Jur. cand., Utrecht	,, 2.50
I. J. C. M. Mutsaers, Med. Stud., Utrecht	,, 2.50
A. Franssen Herderschee, Kap. Inf. N.-I. L., Den Haag	,, 2.50
Mej. H. W. Pilger, Gep. onderw. N.-I., Den Haag	,, 2.—
J. H. Heyl, Landbouw Advis. A. en O., Den Haag	,, 3.—
W. P. B. van Bijlert, Inspec. Opiumregie, Den Haag	,, 2.50
P. H. Corduwener, Adm. Pandhuisd., Nijmegen	,, 2.—
J. F. Hardeweg, Inspec. P. en T. N.-I., Berlin	,, 2.50
Mej. H. P. H. Kuijl, onderw. N.-I., Den Haag	,, 2.50
Dr. G. Leurink, Leeraar Veeartsenijsch. N.-I., Apeldoorn	,, 2.—
H. W. L. Rischen, Onderw. N.-I., Den Haag	,, 2.—
J. B. Ruzius, Onderw. N.-I., Scheveningen	,, 3.—
P. H. Tromp, Leeraar D. v. L., N. en H. N.-I., Den Haag	,, 2.50
L. Weber, Maj. Inf. N.-I. L., Kampen	,, 2.50
R. Zwier, Insp. IJkwezen N.-I., Amsterdam	,, 2.50
C. C. Bender, O.-I. Ambtenaar, Amsterdam	,, 2.50
Mevr. J. C. Thomas geb. Scheeffer, Haarlem	,, 2.50
Mevr. C. v. d. Schilden, Amsterdam	,, 2.—
J. van Ginhoven, Ingenieur, Amsterdam	,, 2.50
A. Kreuzen Azn., Amsterdam	,, 2.—
A. B. J. Mulder, Amsterdam	,, 2.—
J. F. Spiering, Haarlem	,, 2.50
A. L. de Sturler, Bloemendaal	,, 2.50
E. H. B. Brascamp, Adj. houtvester, Buitenzorg	,, 2.50
W. H. B. Stoof, Den Haag	,, 3.—

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Tel. 4519, Den Haag.

Mededeelingen.

Van de N.V. „Boeatan":

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van Aandeelhouders op *Donderdag 28 Mei* 1914 te 2½ uur n.m. in het lokaal der Vennootschap, Heulstraat 19, 's-Gravenhage.

Punten van behandeling: 1. Jaarverslag over 1913. — 2. Balans en Winst- en Verliesrekening over 1913. (De stukken liggen ter inzage). — 3. Benoeming van de leden der financiëele commissie voor 1914 en van plaatsvervangers. — 4. Verkiezing van een nieuw bestuur, wegens aftreding, volgens artikel 13 der statuten, van alle leden.

Van het Informatie-bureau:

Klein-notarisexamen.

De bij het Koninklijk besluit van 12 Februari 1913 No. 130 (Staatsblad no. 54) ingestelde commissie voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein notarisexamen, bedoeld in de artt. 16g en 16n van het reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië, maakt, ingevolge art. II van genoemd besluit, bekend, dat in de maand Juni aanstaande, op nader te bepalen dagen, aan de met verlof hier te lande vertoevende ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur in Nederlandsch-Indië gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van bovenbedoeld examen, waarvoor een bedrag van f30 (dertig gulden) verschuldigd zal zijn.

Zij die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten zich vóór 23 Mei aanstaande, met opgaaf van hun adres, schriftelijk aanmelden bij den voorzitter der commissie (adres: Hoogewal 10, 's-Gravenhage), onder overlegging van eene quitantie van storting bij een der Rijksbetaalmeesters.

Namens de Commissie,

De Voorzitter,
Mr. J. J. HAGEN.

(Staatscrt. van 10 en 11 Mei 1914).

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 9 April 1914, No. 29.
Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 8 m. verlof aan den leeraar J. F. Meyer, 11 m. aan den adj.-inspecteur van den arbeid W. M. Palm, 2 jaar aan den onderwijzer Ch. Meijer.

Ontslagen: op verzoek eervol de griffier M. F. Akkerman.

Benoemd: tot voorzitter van den landraad te Kraksaän Mr. L. J. A. F. M. Lips, tot buitengewoon id. aldaar Mr. F. A. Folkersma, tot ass.-resident van Meester Cornelis J. A. H. S. Hanozet Gordon, van Sragen A. Pecqueur, van Kediri W. C. Thieme, van Berbek A. H. Blaeser, tot ambtenaar 1e kl. bij den dienst der in- en uitvoerrechten A. L. Hartwig en W. G. van der Lee, tot id. 2e kl. H. G. J. Boers, H. Th. Raaff en J. Landman, tot id. 3e kl. S. W. F. Camerik en M. J. F. J. Spruijt, tot luitenant der Chineezen te Amoerang Ao Diong Hien, tot luitenant der Arabieren te Buitenzorg Sech Aboebokar Cin Abdoelah Abad, tot onderwijzeres te Banda-Neira Mej. O. de Jong, te Demak Mej. A. C. Vervooren, tot onderwijzer te Koedoes N. J. C. A. Elenbaas.

Overgeplaatst: naar Meester Cornelis de onderwijzeres Mej. D. I. Burgemeestre, naar Sitoebondo de dokter-djawa Mas Soemoer Joeda, naar Makassar de id. J. Andries.

Militair Departement.

Geplaatst: bij de vijfde afd. Dep. van Oorlog de 1e luit. der mil.-administratie E. Wenting.

Ingedeeld: te Salatiga de 2e luit. der cavalerie C. P. Oomes.

Uit de Javasche Courant van 14 April 1914, No. 30.

Civiel Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den referendaris H. J. Reuter, 1 jaar aan den controleur J. H. Johan, 8 m. aan den civiel gezaghebber D. L. Simons.

Ontslagen: op verzoek eervol de zoutverkooppakhuismeester J. W. A. van der Kerk, de klerk E. Lobo, de hoofddepôtpakhuismeester J. F. Reijnhart.

Benoemd: tot commies te Pekalongan C. F. Fisscher, tot ingenieur H. von Essen, tot adspirant-chef der 1e afd. S.S. op Java Mej. Mr. G. W. van Andel, tot 1en subsituut-griffier te Soerabaja Mr. O. Iken, tot leeraar in de wiskunde te Semarang W. C. Oostveen, tot controleur in de res. Kediri J. G. van Heyst, in Madoera A. van der Lee.

Geplaatst: in de res. Batavia de controleur M. J. J. Treur.

Ingetrokken: de overplaatsing van den controleur J. L. C. Karsten Schuler in de res. Kediri.

Overgeplaatst: naar Tjiandjoer de onderwijzer P. K. Huijben, naar Kraksaän de id. J. A. F. Baars, naar Sidoardjo de id. G. Groot.

Militair Departement.

Verleend: 8 m. verlof aan den 1en luit. der inf. W. H. van Pesch, 9 m. aan den id. W. H. de Blauw, 10 m. aan den id. G. Bongers, 9 m. aan den kapitein der inf. L. H. Berg.

Ontslagen: op verzoek eervol de 1e luit. der inf. F. Tessers.

Bevorderd: tot kolonel de luit.-kolonel E. den Dooren de Jong, tot luitenant-kolonel de majoors J. J. Romswinckel en J. de Gelder.

Benoemd: tot militairen commandant van Atjeh en Onderhoorigheden de kolonel der inf. E. den Dooren de Jong.

Overgeplaatst: naar Magelang de 1e luit. der genie P. J. Graaff, naar Koeta Radja de kapt. der genie J. H. W. Immink, naar Soerabaja de 1e luit. der genie A. L. van der Sluys Veer.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatie-lessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.
Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding,
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West", geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a,	Lochem.	Maleisch, gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch. Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijckstraat 1,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereeniging, 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz,**

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.

Prijs: 1 exemplaar **f 0.20** en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—;**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.

Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER"
ELITE BIOSCOPE
PRINS HENDRIKPLEIN 3, TELEFOON 6295

ELKE WEEK
Schitterend afwisselend Programma
Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.
ENTREE: **50** en **25 Cent** voor de MATINEÉ'S, **f 1.—, f 0.75, f 0.50** en **f 0.30** voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
Vitrage en Tulle Gordijnen.
Linnen Stores.
Fantaisie Serre Gordijnen.
SERRE- en TUINTAFELKLEEDEN in groote verscheidenheid.

A. A. BOLT, Confiseur-Patissier.
Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofleverancier. **'S-GRAVENHAGE.**
ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.
Ook verkrijgbaar in „BOEATAN", Heulstraat 19.

INSTITUUT-PONT
DEN HAAG (**DE RUIJTERSTRAAT 46** — **Tel. Hg. 7146** (**W. DE ZWIJGERLAAN 41** — „ **Sch. 1905**
MACHINESCHRIJVEN — versch. mach. **f 10.— 't geheel.**
HANDVERBETEREN — **f 10.— in cursus.** 6262
STENOGRAFIE (PONT) — **TALEN** — **BOEKH.** —
HANDELSREK. — enz. priv. lessen of kl. Curs. **f 2.—** per maand.

Fournisseurs de S. M. la Reine. Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES.
Dentelles de Bruxelles Veritables.

Téléphone 2155

Maison de Nouveautés
Compagnie Lyonnaise
9 Kneuterdijk - LA HAYE.

Kunstzalen d'Audretsch.
HOOGE WAL 16A.,
'S-GRAVENHAGE.

Voortdurende Tentoonstelling
van
Schilderijen, Etsen en Kunstvoorwerpen.
Geopend van 10—5,
Zondags van 2—5 uur.
Vrije Toegang.

VOOR
Gemeub. Woningen
wende men zich tot de
N.V. v. h. CORSMIT BROSSOIS,
Korte Voorhout 12a - Tel. 811.
ALTIJD WONINGEN BESCHIKBAAR.

J. A. M. MULDER, Uurwerkmaker.
Noordeinde 182-184 - Den Haag.
TELEFOON 7413.

Kleermakerij UNICUM
Hofspui 10 (5de Huis van af de Lange Poten.) **Tel. 4947**

CHEMISCH REINIGEN
REPAREEREN
KEEREN
VERMAKEN
MODERNISEEREN
OPNIEUW VOEREN
OPPERSEN
OPZETTEN van zijden revers
STOPPAGE (onzichtbaar stoppen)
van Dames en Heerenkleeding.
Bekwame werklieden, 1e kl. Dames en Heeren Coupeurs

UNICUM bepaalt den prijs vooruit.
Alle werkzaamheden geschieden bij ons op eigen atelier.